

erleichtert, wenn nicht gar erzwungen wird.» [6, c. 85] Zunächst kann eine andere Perspektive eingenommen werden. Eingangs erwähnt wurde, dass sich am besten eine andere Perspektive einnehmen lässt, wenn die eigene Kultur hinterfragt wird. Was macht meine Kultur besonders? Was ist typisch? Sicher ist diese Frage problematisch, da es nicht den «typischen» Vertreter eines Volkes gibt und die Kultur selten monokulturell geprägt ist. Wenn zwei (oder mehr) Kulturen miteinander verglichen werden, sollten sie unbedingt als gleichwertig behandelt werden, sonst steht eine Kultur über der anderen und erzeugt ein Ungleichgewicht. [7, c. 118]

Interkulturalität durch Vergleiche bietet sich besonders im Schreibunterricht an. In Hamburg wurde beispielsweise ein Projekt zum kulturbedingten Schreiben durchgeführt und auf die Unterschiede in Seminarreferaten deutscher und ausländischer Studierender hingewiesen. [7, c. 124] Abweichungen von der Kultur der Lernenden sollen nicht einfach zurückgewiesen, sondern verstanden werden. Um eine Schreibkompetenz in der Zielsprache entwickeln zu können, sollte es eine konsequente Schreibdidaktik geben. Dabei ist stets die sozio-kulturelle Dimension eines Textes (Für wen ist der Text geschrieben?), die historisch-kulturelle Dimension (Welche vorgegebenen Formen gibt es?), sowie die textuelle Dimension (Welche sprachlichen Mittel gibt es im Text?) zu beachten. [7, c. 124]

Das Deutsche Rote Kreuz [8] arbeitet mit Vielfalt in der Schule und möchte Lehrern ein Material an die Hand geben, wie sie in einer Klasse mit vielen Nationalitäten die Vielfalt zum Teil spielerisch besprechen und akzeptieren. Eine der Aufgaben dort heißt: «Stell dir vor, du wachst morgens auf und wärst jemand ganz anderes. Wie sähe dein Leben dann aus?» [8, c. 8] Mit solchen Aufgaben kann man die Perspektive eines anderen Menschen mit seiner für den Lerner fremden Kultur spielerisch übernehmen.

Zum Sichtbarmachen von Kultur hat sich das so genannte Eisbergmodell bewährt. «Manche kulturelle Merkmale sind sichtbar, andere jedoch sind im Eisbergbild verborgen und kaum wahrnehmbar unter Wasser versteckt. Darüber hinaus verändert sich Kultur, sie ist nichts Starres oder Gleichbleibendes – wie der Eisberg.» [8, c. 10] Zur Vielfalt gehören auch andere Lebensentwürfe, zum Beispiel homosexuelle Orientierungen oder transgener-Personen. Auch mit dem Thema Behinderungen kann gezeigt werden, dass viele Menschen bereits in der eigenen Kultur wenig tolerant sind.

Um die Perspektive zu verändern und ein Konflikt mit anderen Augen zu betrachten, sollte der Perspektivwechsel geübt werden. Dabei können unterschiedliche geschichtliche Quellen zu Rate gezogen werden oder verschiedene Lösungsansätze zu einem weltpolitischen Problem besprochen werden. [Vgl. 5, c. 159] Es sollte sich dabei immer gefragt werden: Wie reagiert die andere Seite? Welche Folgen hat das für sie? Viele globale weltpolitische Ereignisse sind in dem Zusammenhang diskutierbar.

Glück, Liebe, Gerechtigkeit und Leid können als globale persönliche Erlebnisse kontrastiv durch Textarbeit oder auch durch persönliche Begegnungen mit Vertretern der anderen Kultur erörtert werden. Genauso können Planspiele in den Unterricht integriert werden. Eine Gruppe der Teilnehmer ist dabei die «fremde» Gruppe, die sich durch ein äußeres Merkmal von den anderen unterscheidet. Besonders wichtig hierbei ist die Evaluation nach dem Spiel: Hier geht es um das emotionale Nachvollziehen des Gefühls nicht integriert zu sein. Was für ein Gefühl war das? Daran können dann Strategien zur Integration erarbeitet werden. Was ist notwendig, dass sich eine Gruppe in eine andere integrieren kann? Was sollten beide teilnehmende Gruppen tun? An dieser Stelle wäre auch die Frage lohnenswert, ab wann die Integration als «erfolgreich» gewertet werden kann.

Wie gezeigt wurde ist ein Schlüsselkriterium der interkulturellen Kompetenz «Kenntnisse des ‚Anderen‘ zu vermitteln unter Nutzung neuer Medien, um sich ein möglichst genaues und authentisches Bild zu verschaffen sowie Probleme der Gegenseite zu hören und Parolen zu hinterfragen.» [9] Ziel des interkulturellen Unterrichts an Schulen muss es sein, dass die Lerner «Neugier, Offenheit und Verständnis für andere kulturelle Prägungen entwickeln.» [5, c.158] Eine Beschäftigung mit anderen Kultur- und Religionskreisen kann dabei hilfreich sein, um Ängste und Vorbehalte abzubauen. Gerade in der Ukraine, in der eher weniger Ausländer leben, gibt es viele Vorbehalte gegenüber dem «Fremden.»

Literatur:

1. Müller, Stefan/Gelbrich, Katja: Interkulturelle Kommunikation. Verlag Franz Vahlen, München, 2014.
2. Barmeyer, C.I.: Interkulturelle Kommunikation im deutsch-französischen Management, in: Deutsch-Französisches Institut (Hrsg.), Frankreich Jahrbuch 2003. Kulturelle Vielfalt gestalten, 79-99, 2007, Wiesbaden.
3. Demangeat, J./Molz, M.: Frankreich, in: Thomas, A. (Hrsg.), Handbuch interkulturelle Kommunikation und Kooperation, Teil 2: Länder, Kulturen und interkulturelle Berufstätigkeit, 24-52, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
4. Kühlmann, T.M./Stahl, G.K.: Diagnose interkultureller Kompetenz und Examinierung eines Assessment Centers, in: Barmeyer, C.I.; Bolten, J. (Hrsg.), Interkulturelle Personalorganisation, 213-224, 1998, Berlin: Wissenschaft & Praxis.
5. Erll, Astrid/Gymnich, Marion: Interkulturelle Kompetenzen. Erfolgreich kommunizieren zwischen den Kulturen. Klett-Verlag, Stuttgart, 2007.
6. Niedersächsisches Kultusministerium: Sichtwechsel. Wege zur interkulturellen Schule, Hannover, 2000.
7. Bausch, Karl-Richard/Krumm, Hans-Jürgen: Interkulturelles Lernen im Fremdsprachenunterricht: Arbeitspapiere der 14. Frühjahrskonferenz zur Erforschung des Fremdsprachenunterrichts, Gunter Narr Verlag, Tübingen, 1994.
8. Jugendrotkreuz: Unsere Vielfalt, unsere Stärke, Berlin, 2010.
9. <http://www.bpb.de/veranstaltungen/dokumentation/129913/foerderung-interkultureller-kompetenz-durch-unterricht>
10. <http://www.iikd.de/analyse-von-interkulturellen-konflikten-im-fsu-anhand-von-praxisbeispielen>

УДК 378.09.12 -047.22 – 051

О. В. Артюхова,

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

СПЕЦИФІКА НАВЧАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ ГУМАНІТАРНИХ НЕФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Статтю присвячено виявленню та характеристиці особливостей навчання професійної англійської мови студентів гуманітарних нефілологічних спеціальностей. Автором сформульовано концептуальні основи навчання англійської мови за професійним спрямуванням та з'ясовано вимоги до змісту навчальних матеріалів для професійного англомовного читання.

Ключові слова: специфіка, професійна англійська мова, студенти гуманітарних нефілологічних спеціальностей.

SPECIFICS OF TEACHING PROFESSIONAL ENGLISH TO STUDENTS OF HUMANITARIAN NON-PHILOLOGICAL SPECIALITIES

Teaching professional English tends to be a key element in the system of higher education. Requirements of the modern world, integration processes and corresponding normative documents make students and teachers reconsider their aims and

tasks. Properly defined goals of learning the peculiarity of Europe and its culture make students be interested in the processes that lead to preserving the unity of Europe. The article is devoted to clearing out the peculiarities of teaching professional English to students of humanitarian non-philological specialties. The author formulated conceptual basics of teaching professional English and defined requirements to the content of teaching materials for professional English reading. The material helps students pay attention to the global changes and form their own attitude towards them.

Key words: specifics, professional English, students of humanitarian non-philological specialties.

СПЕЦИФИКА ИЗУЧЕНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА СТУДЕНТОВ ГУМАНИТАРНЫХ НЕФИЛОЛОГИЧЕСКИХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ

Статья посвящена выявлению и характеристике особенностей обучения профессиональному английскому языку студентов нефилологических гуманитарных специальностей. Автором сформулированы концептуальные положения обучения профессиональному английскому языку и определены требования к содержанию обучающих материалов для профессионального англоязычного чтения.

Ключевые слова: специфика, профессиональный английский язык, студенты нефилологических гуманитарных специальностей.

Сучасні тенденції мовної освіти в Україні зумовлені процесом об'єднання Європи, його розповсюдженням на схід, що супроводжується формуванням загального освітнього і наукового простору, та необхідністю розробки єдиних критеріїв і стандартів у масштабах усього континенту. Мовна освіта в Україні реформується з урахуванням основних досягнень європейських країн у цій галузі. Ідеї мовної політики Ради Європи знаходять все ширшу реалізацію в Україні: збільшується кількість мов, що вивчаються; зростає кількість осіб, які володіють принаймні однією іноземною мовою; у середніх навчальних закладах започатковано вивчення кількох іноземних мов; кардинально змінюється ставлення до вивчення іноземних мов у вищих навчальних закладах нефілологічного профілю.

Дослідженню проблеми навчання професійної англійської мови (далі – ESP) присвячені наукові роботи вітчизняних учених та методистів: Р. О. Гришкрової (міжпредметна координація в навчанні фахових дисциплін та ESP), О. О. Заболотської (зміст, принципи та методи навчання англійської мови у ВНЗ), С. П. Кожушко (навчання ESP майбутніх економістів), Н. В. Саєнко (ESP для студентів технічних спеціальностей), О.Б.Тарнопольського (ділова англійська мова) та ін. Водночас у працях цих дослідників не завжди просліджується чітке розмежування у вивченні іноземної мови студентами різних нефілологічних спеціальностей. Однак практика роботи на різних факультетах свідчить, що існують суттєві розбіжності у навчанні професійної англійської мови не тільки між технічними та гуманітарними спеціальностями, але й між окремими гуманітарними напрямками підготовки студентів. Тому темою нашого дослідження обрано навчання професійної англійської мови студентів гуманітарних нефілологічних спеціальностей.

Мета даної статті – виявити й описати специфіку навчання професійної англійської мови студентів гуманітарних нефілологічних спеціальностей. Завданнями статті передбачається:

– окреслити концептуальні основи навчання професійної англійської мови студентів гуманітарних нефілологічних спеціальностей;

– надати характеристику особливостей навчання ESP студентів гуманітарних нефілологічних спеціальностей;

– з'ясувати вимоги до змісту навчальних матеріалів для професійного англійського читання.

Концептуальною основою навчання професійної англійської мови студентів гуманітарних нефілологічних спеціальностей стали такі наукові положення:

а) формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців передбачає обов'язкове врахування специфіки майбутньої професійної діяльності;

б) діяльність викладачів має ґрунтуватися на врахуванні особистості кожного студента, розвитку його здібностей (організаційні, перцептивні, аналітичні, комунікативні), формуванні світогляду, сприянні в оволодінні комплексом соціальних ролей, розвитку пізнавальної мотивації, виявленні самостійності в розв'язанні складних завдань, формуванні якостей та вмінь, необхідних у майбутній професійній діяльності;

в) успішна професійна діяльність вимагає володіння іншомовною професійною комунікативною компетенцією, яка передбачає не тільки обсяг знань за фахом, але й здатність здійснювати іншомовне спілкування з фахівцями з інших країн, а також виконувати професійну діяльність в умовах іншомовного професійно орієнтованого середовища [1, с. 49].

Навчання ESP студентів гуманітарних нефілологічних спеціальностей потребує особливої уваги, оскільки представники кожної окремої спеціальності мають свої, притаманні тільки їм, особливості. Тому в навчанні ESP необхідно враховувати психологічні, педагогічні та організаційно-технологічні засади організації навчального процесу на різних факультетах. Крім того, слід зважати на той факт, що студенти – майбутні політологи, екологи, правознавці, економісти тощо – вступали до університету, щоб вивчати фахові дисципліни та набути професійної компетенції з певної спеціальності. І хоча певний відсоток студентів-нефілологів розуміє, що англійська – це мова бізнесу і міжнародного спілкування, вони не завжди готові докладати зусиль для оволодіння іноземною мовою. Цю дисципліну мало «прослухати», її треба вчити, виконуючи велику кількість вправ, тренуючись у читанні, вправляючись у говоріння, сприйнятті мови на слух, написанні листів, заповненні документів, анкет тощо. Викладач має враховувати професійні інтереси своїх студентів і спиратись на їхні фахові знання в процесі навчання ESP.

Так, студенти економічних спеціальностей звикли до презентації навчального матеріалу не тільки вербально, але й за допомогою таблиць, схем, діаграм, математичних викладок тощо. Це цілком зрозуміло, оскільки в опануванні фахових дисциплін вони зазвичай звертаються саме до таких засобів навчання. Домашні завдання вони часто готують у вигляді зведених таблиць чи графіків. Соціокультурний компонент англійської мови для бізнесу та ділового спілкування передбачає знання норм етикету, правил комунікативної поведінки, дотримання міжнародних стандартів в оформленні документів, уміння вести телефонні розмови, робити записи тощо. Тому викладачам англійської мови, які працюють на економічному факультеті, доводиться відбирати та структурувати навчальний матеріал відповідно до запитів студентів, що потребує додаткових знань, навичок та витрат часу.

Для студентів факультету політичних наук характерною є психологічна схильність до висловлювань полемічного характеру, деяка розмитість формулювань, намагання уникнути точної відповіді на поставлене питання. Викладачі англійської мови, які працюють на цьому факультеті, мають постійно дбати про формування у майбутніх політологів навичок аналітичного мислення для виявлення сутності політичних подій, їх співставлення й узагальнення, прогнозування можливих наслідків тощо. На перше місце виходить необхідність формування у студентів широкого світогляду, розуміння взаємозв'язку політичних подій у глобальному масштабі. Студенти-політологи часто звертаються до інформацій-

них технологій, мережі Інтернет, оскільки матеріали на веб-сайтах оновлюються набагато швидше, ніж висвітлюються в підручниках чи посібниках. Звернення до таких матеріалів потребує постійного розширення професійного вокабуляра як студента, так і викладача, тому що в Інтернет мережі неологізми та нові словосполучення з'являються раніше, ніж у найсучасніших словниках. На факультеті політичних наук у навчанні англійської мови викладачі часто використовують газетні та журнальні статті чи коментарі як англійською, так і рідною мовою, що також потребує від викладача володіння фактичним матеріалом та відповідною лексику. Політичне життя суспільства нерозривно пов'язане з соціальним та культурним життям, тому культурологічні аспекти ESP знаходять відображення в знайомстві з різними політичними устроями англійських країн, стилями проведення переговорів, міжнародних зустрічей, форумів, дотриманням протоколу, роботою міжнародних організацій.

Студенти юридичного факультету відрізняються схильністю до точних формулювань, обґрунтованості висловлювань. Вони зазвичай не вірять на слово, вимагаючи вказати джерело інформації. У їхніх відповідях англійською мовою майже відсутні якісні епітети, вільні порівняння, гіперболи чи інші фігури мови. Майбутні правознавці часто оперують фактами, почерпнутими з американських детективних фільмів, які не завжди відповідають дійсності, тому викладач англійської мови має прикладати чимало зусиль для формування в них критичного мислення й адекватного ставлення до того, що показують на екрані. Соціокультурний компонент англійської мови юридичного спрямування не обмежується кількісними показниками (в США, наприклад, на кожні 440 громадян припадає 1 юрист, в той час як в Україні – 1 правознавець на 10 000 осіб); прості мешканці США чи Канади звертаються до суду для вирішення спірних питань у 44 рази частіше, ніж у нашій країні. Верховенство закону в західних демократіях є нормою існування суспільства, в той час, як в Україні спостерігається повна зневага до закону, вирішення питань відбувається «по поняттям». Порівнюючи норми права в англійських країнах і в Україні, студенти вчаться відбирати, узагальнювати необхідну інформацію й робити відповідні висновки. У них формуються навички критичного оцінювання ситуації, прогнозування наслідків вирішення, відповідального прийняття рішень.

Майбутні екологи більше, ніж студенти інших спеціальностей, працюють з документами міжнародних організацій, написаними англійською мовою. Тексти таких документів зазвичай неперсоніфіковані, сама мова перевантажена пасивними конструкціями, що викликає у студентів певні труднощі при перекладі. Професійна діяльність майбутніх екологів пов'язана із знанням і дотриманням міжнародних норм співробітництва у сфері захисту навколишнього середовища, вміннями вести відповідну документацію англійською мовою, з готовністю до професійного спілкування з зарубіжними колегами тощо. Викладачеві професійної англійської мови доводиться не тільки опанувати нову лексику, але й організувати навчальну діяльність студентів з опорою на участь у міжнародних проектах, моделювання конференцій, семінарів, форумів на підтримку захисту навколишнього середовища.

Студенти спеціальності «соціальна робота» відрізняються емоційністю сприйняття дійсності та нерозумінням корінних відмінностей в організації соціальної служби в англійських країнах і в Україні, які полягають у тому, що в західно-європейських державах, США та Канаді соціальний захист населення давно сприймається як добре відпрацьована система надання допомоги знедоленим і підтримки неможливим верствам населення чи людей з особливими потребами. Студент не усвідомлює і не переймається тим, що їм доведеться практично спілкуватись з різними неблагополучними людьми, надавати їм реальну допомогу. Психологічно вони не готові до виконання своїх професійних обов'язків, тому на заняттях з англійської мови викладачі цілеспрямовано добирають тексти, в яких описані реальні випадки з життя знедолених дітей, людей похилого віку чи осіб з обмеженими можливостями, які викликали б у студентів співчуття, бажання допомогти, захистити. В методичному плані на заняттях переважають такі види роботи, як кейс-метод, обговорення, ситуативні діалоги, робота в групах. Значне місце в навчальному процесі посідає читання професійних текстів.

Професійно орієнтоване читання є першим складником іншомовної компетенції фахівців будь-якої галузі. Як зазначають Н. В. Саєнко, О. Б. Тарнопольський [4], читання текстів фахового спрямування розширює можливості ефективного цільового опанування нормативного корпусу професійної інформації й ситуативно прогнозованого специфічного ділового спілкування, сприяючи збагаченню загального й професійно орієнтованого термінологічного вокабуляра як основи плідної інтерактивної мовленнєвої діяльності студентів, а також моделюванню на заняттях тематично прогнозованих ситуацій, характерних для реальної діяльності спеціалістів певного профілю.

На думку О. О. Заболотської, професійне читання відіграє виключну роль у житті та діяльності фахівця. Читання іноземною мовою є для нього засобом задоволення як комунікативних, так і пізнавальних потреб, оскільки дозволяє користуватися всіма засобами інформації – журналом, патентом, монографією, а з широким використанням інтернет мережі – якісне володіння читанням іноземною мовою стає пріоритетним [2, с. 51].

Другою складовою змісту навчання професійної іноземної мови мають стати інтегровані професійні знання, реалізовані в практичних навичках комунікативної поведінки, змодельовані в процесі вивчення іноземної мови [3].

Селекція навчальних текстів має сприяти стимулюванню інтересу студентів до навчальної діяльності в професійному плані та до вивчення іноземної мови. На думку Р.Ю. Мартинової, відібрані тексти повинні бути цікаві з професійної точки зору, в них мають порушуватись питання, пов'язані з фаховим навчальним матеріалом, вони мають відбивати прагматичні інтереси студентів з огляду на їх майбутню професійну діяльність та бути соціально вмотивованими [5].

Як зауважує Н. Б. Самойленко [6, с. 78], враховуючи прагнення України приєднатися до Європейського Союзу, необхідно включати до змісту навчання ESP теми, що відображають:

- політичні і соціальні європейські структури;
- історичну спадщину Європи, ідеї державності та свободи у суспільстві;
- багатомовність сучасної Європи та лінгвістичні права людини;
- історію розвитку ідеї збереження культурного розмаїття його громадян;
- прагнення до проведення спільних акцій, спрямованих на розв'язання екологічних, економічних, соціальних і політичних проблем сучасної Європи і світу.

Оскільки ідеї європейської інтеграції передбачають знайомство не тільки з культурою англійської Великої Британії, але й інших європейських країн, на заняттях слід звертати увагу студентів на той факт, що кожен народ має свою культуру, власні традиції, стиль життя, манеру спілкування, систему цінностей тощо. На прикладі вивчення англійської мови необхідно формувати загальну іншомовну компетенцію студентів, використовуючи для цього нові педагогічні підходи та освітні технології.

Література:

1. Гришкова Р. О. Методика навчання англійської мови за професійним спрямуванням студентів нефілологічних спеціальностей : Навч. посібник / Р. О. Гришкова. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. – 220 с.
2. Заболотська О. О. Методика викладання іноземних мов у ВНЗ / О. О. Заболотська. – Херсон : Айлант, 2010. – 288 с.
3. Тарнопольський О. Б. Методика обучения английскому языку для делового общения / О. Б. Тарнопольский, С. П. Кожушко. – К. : Ленвіт, 2004. – 192 с.
4. Тарнопольський О. Б. Стандарти комунікативної поведінки у США : Навч. посібник / О. Б. Тарнопольський, Н. К. Скляренко. – Київ : Видавничий центр КДПУ, 2000. – 175 с.
5. Мартинова Р. Ю. Цілісна загальнодидактична модель змісту навчання іноземних мов : Монографія / Р. Ю. Мартинова. – К. : Вища шк., 2004. – 454 с.
6. Самойленко Н. Б. Міжкультурна компетентність майбутніх фахівців гуманітарного профілю : Монографія / Н. Б. Самойленко. – Севастополь : Рібест, 2013. – 412 с.

УДК 378.09:37

Ю. Г. Безвін,

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, м. Суми

ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ У КОНТЕКСТІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У статті здійснено огляд та аналіз наукових джерел, що в етимологічному та семантичному аспекті розглядають поняття «соціокультурної компетентності» майбутнього викладача іноземних мов.

Ключові слова: соціокультурна компетентність у підготовці викладачів іноземних мов.

FORMING SOCIO-CULTURAL COMPETENCE OF FUTURE UNIVERSITY TEACHERS OF FOREIGN LANGUAGES IN THE CONTEXT OF SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH

The article provides an overview and analysis of scientific sources, which consider the concept of «social competence» of the future University teachers of foreign languages in the etymological and semantic aspects.

The basis of forming the socio-cultural competence of the future foreign languages University teacher is the principle of «dialogue of cultures», which forms the theoretical idea for educating the foreign languages teachers. Based on the theoretical background research of the studies of scientists, it is found out that socio-cultural competence is rooted at social competence, which is in itself, defined as an ability to apply the social knowledge and acquired skills and competence productively and effectively in order to build a successful system of formal and informal social networks and relations, which enable adaptation to the system of social relations and self-realization. The article gives the definition of the socio-cultural competence by a famous researcher V.V. Saphonova, who was the first to develop the conception of socio-cultural approach in foreign language teaching.

Key words: socio-cultural competence in the preparation of future University teachers of foreign languages.

ФОРМИРОВАНИЕ СОЦИОКУЛЬТУРНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА В КОНТЕКСТЕ НАУЧНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ

В статье сделан обзор и анализ научных источников, которые в этимологическом и семантическом аспекте рассматривают понятие «социокультурной компетентности» будущего преподавателя иностранных языков.

Ключевые слова: социокультурная компетентность в подготовке преподавателей иностранных языков.

Поняття соціокультурної компетентності тісно пов'язане з соціальною компетентністю і найбільш вірогідно саме з неї має своє семантичне походження.

Розуміння поняття соціальної компетентності вітчизняні та зарубіжні вчені підходять по-різному. Одні автори, визнаючи соціальну компетентність, віддають перевагу соціальним знанням, інші – умінням і виробленням різних поведінкових ситуацій, треті вважають важливим доповнити необхідні знання та вміння цілком певними психологічними якостями і здібностями. Ряд авторів у змісті соціальної компетентності на передній план висувують певні властивості особистості.

Мета статі полягає у здійсненні огляду та аналізі найбільш відомих наукових джерел, що в етимологічному та семантичному аспекті розглядають поняття «соціокультурної компетентності» майбутнього викладача іноземних мов.

Отже, частина авторів, визначаючи соціальну компетентність, віддають перевагу соціальним знанням, умінням і навичкам.

Розглянемо декілька тлумачень російських дослідників, які на наш погляд мають найбільш логічні визначення. Так, Д. А. Почебут розуміє соціальну компетентність як здатність до конструктивного використання соціальних знань, умінь і навичок для успішного створення системи формальних і неформальних соціальних зв'язків, що забезпечують цих адаптацію і самореалізацію в системі соціальних взаємин [1].

Подібної точки зору дотримується Г. Е. Білицька, на думку якої, поняття «соціальна компетентність» концептуалізує вищий рівень соціальної активності особистості – освоєння і розвитку соціальної дійсності, що досягається в процесі діяльності, поведінки, спілкування, споглядання, тощо [2].

Інші автори віддають перевагу освоєнню умінь і виробленні різних поведінкових сценаріїв. Так, Куніцина В.М. визначає соціальну компетентність як систему знань про соціальну дійсність і про себе, систему складних соціальних умінь і навичок взаємодії, сценаріїв поведінки в типових соціальних ситуаціях, що дозволяють швидко і адекватно адаптуватися, приймати рішення найкращим чином. Соціальна компетентність трактується нею як оперативне поняття, яке має тимчасові, історичні рамки [3].

Сивкова Г. І. розглядає соціальну компетентність як наявність впевненої поведінки, яка реалізується різними автоматизованими навичками, що дозволяють людині гнучко змінювати свою поведінку залежно від ситуації, що складається. Ще більш виразно ця думка виражена Ромека В. Г., котрий включає до складу соціальної компетентності можливості гнучко змінювати стратегію поведінки людини з урахуванням вузького і широкого контекстів його діяльності [4].

Можна виділити ще одну позицію російських авторів до розуміння соціальної компетентності, яка полягає в тому, що вони вважають важливим доповнити необхідні знання та вміння цілком певними психологічними якостями і здібностями. Так, в дисертаційному дослідженні Коблянської Є.В. соціальна компетентність розглядається як розуміння відносини «я – суспільство», як уміння вибрати в своїй діяльності правильні соціальні орієнтири, вміння організувати свою діяльність у відповідності до цих орієнтирів [5].